

INFORMACIJOS

HANNOVER-KLEEFELD, HEGELSTRASSE 6 – TELEFON 51954

Nr. 32 /55/

1953 m. rugpiūčio 5 d.

PLB Vokietijos Krašto Valdybos Informacijos yra savaitinis Krašto Valdybos Organas, skiriamas spaudai, rankraščio teisėmis.

Redakcijos, pasinaudojančios čia dedamomis žiniomis ir straipsniais, maloniai prašomos nurodyti šaltinį: PLB Vok. "Informacijos".

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖJE VOKIETIJOJE

- - Vokietijos Krašto Valdybos pirmininkas, p. Pr. Zundė, liepos mėn. pabaigoje lankėsi Vasario 16 Gimnazijos namų įsigijimo ir gimnazijos išlaikymo reikalais Bonnoje.

Tais reikalais p. Zundė turėjo pasikalbėjimų su Vokietijos federalinės vyriausybės pareigūnais pabėgėlių ir vidaus reikalų ministerijoje. Taip pat Bad Godesberge aplankė UN Augštojo Komisarą įstaigą bei Vokietijos tremtinių pabėgėlių banką.

Vyriausybės įstaigose svarstomi Krašto Valdybos paduotieji atitinkami prašymai ir pareiškimai. Šiuo metu konkrečiai paramai jie lėšų neturi, bet numatoma, kad Fordo fondas netrukus paskirs pinigų tremtinių reikalams, tai sudarant planus jų panaudojimui. Vasario 16 Gimnazija taip pat bus turima galvoje.

Pabėgėlių Ministerijos referentas Oberregierungsrat Wusson pareiškė, kad Bonnos vyriausybei Vasario 16 Gimnazija yra gerai žinoma, jos veikla tiek ji, tiek kiti pareigūnai yra labai patenkinti. Lietuvių vieningas pasiryžimas tą gimnaziją išlaikyti jiems kelia didelio pagėrėjimo ir jo atstovaujamoji ministerija tikrai mūsų pastangas visur remianti ir gerai atestuosianti. Jis žadėjo ypatingai paremti mūsų pastangas gauti gimnazijai subsidijas iš Baden - Württembergo krašto, kuriam gimnazija ateity įsikursianti, vyriausybės, nes pagal dabartinę Vokietijos santvarką kultūrinius ir švietimo reikalus finansuoti yra pirmoje eilėje jos pareiga.

- - Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjunga iš-

teigė "Išvežtųjų ir Ištremtųjų Inžinierių Stipendijų Fondą".

Stipendijos duodamos technikos mokslams eiti Vakarų Europos valstybėse. Kandidatas stipendijai gauti gali laisvai pasirinkti universitetą, o taip pat ir specialybę/statybą, mechaniką, elektrotechniką ir tt. / Stipendijos dydis numatomas 65-75 dol. mėnesiui, dešimt mėnesių per metus. Stipendija numatoma paskirti nuo šių metų spalio 1 d.

ALIAS Centro Valdyba pageidauja, kad kandidato globėju būtų Vokietijos Krašto Valdyba. Kandidatu turėtų būti nuoširdus lietuvis, kuris studijuodamas ir studijas baigęs jaustų moralinę pareigą prisidėti prie lietuviškos veiklos. Šiuo metu Vokietijoje esantieji inžinieriai prašomi patarpininkauti rekomenduojant kandidatus ir eventualiai juos globoti studijų metu.

Vokietijos lietuvių bendruomenės nariai, norintieji ir galintieji šia stipendija pasinaudoti, prašomi kreiptis į Vokietijos Krašto Valdybą. Litauisches Zentralkomitee, /20a/ Hannover-Kleefeld, Hegelstr. 6

- - VASARIO 16 GIMNAZIJOS MOKINIŲ TĖVAI yra didžia dalimi ne tik bedarbiai, bet ir chroniški ligoniai. Šiuo metu esančių 202 mokinių 21 tėvas ir 12 motinų yra sergančių Tbc. Širdies liga serga 12 tėvų ir 26 motinos. 3 tėvai yra invalidai, 1 aklas, 1 serga vėžio liga, 6 tėvai serga chroniškomis reumatizmo, vidurių ir astmos ligomis. 2 motinos yra po sunkios operacijos, 1 serga vėžio liga, 12 motinų serga chroniškomis kepenų, inkstų ir kitomis ligomis. Be to, vaikų šeimose yra ligonių 15 brolių, sergančių Tbc., 2 broliai psichiniai nesveiki, 12 seserų, sergančių Tbc., 1 epilepsija. Pačių mokinių tarpe yra pavojuje susirgti Tbc 17 vaikų. Vienas mokinyss serga nervų liga, 1 širdies liga.

- - Liepos 26 d. Dūsseldorfo ligoninėje po sunkios ligos mirė Bielefeldo seniūnijos narys Henrikas J o n a s a s. Pasiliko žmona su dviem dviejų ir ketverių metų dukrelėmis.

SCHLESWIG-HOLSTEINO STOVYKLŲ LANKYMAS

VLIK'o ir Vokietijos Krašto Tarybos narys, p. J. Glemža, liepos 24-27 d. d. aplankė lietuvių bendruomenes Spakenberg-Geesthachte, Lübecke Meesen, Artilerie ir klaipėdiečių apylinkę, Bad Schwartau ir Neustadto apylinkę bei seniūniją, padarydamas apylinkių susirinkimuose pranešimus.

Savo pranešimuose p. Glemža apibūdino tarptautinę padėtį ir Lietuvos bylą, lietuvių politinių organizacijų, VLIK'o, ALT'o ir kitų, veiklą ir lietuvių dalyvavimą tarptautinėse organizacijose. Kalbėdamas apie Pasaulio Lietuvių Bendruomenės organizavimą, pabrėžė jos pagrindinius tikslus: lietuviybės išlaikymą, kultūrinę veiklą ir priaugančios kartos tautinį švietimą.

Apžvelgdamas Vokietijos lietuvių būklę, pastebėjo, kad jų materialinė padėtis dėl nedidelio dirbančiųjų nuošimčio yra ypač sunki. Didžioji dirbančiųjų dalis tarnauja sargybą ir darbo kuopose. Persikėlimas į ekonominius palankesnius kraštus, pav., Nordrhein-Westfaliją, nėra lengvas dėl butų stokos ir milijoninių pabėgėlių skaičių. Likusiems Vokietijoje lietuviams parama prie gaunamų mažų nedarbo pašalpų yra būtina. Laisvajame pasaulyje gy-

venančių lietuvių tiekiama parama turi tendencijos kilti, nes svetur nuvykę lietuviai pradeda įsikurti ir darosi materialiai pajėgesni.

Vokiečių vyriausybė lietuvius gerai traktuoja, bet laukti, kad ji lietuviams padėtų daugiau kaip saviesiems, negalima dėl didelio ir vis didėjančio iš rusų zonos vokiečių pabėgėlių skaičiaus. Kadangi emigracijos galimūnai yra maži, tai reikia kurtis čia, kol sugrįšime į Tėvynę.

Visų pirma lietuviams reikia išlaikyti stiprią bendruomenę ir per ją susirišti su tarptautinėmis labdaros organizacijomis ir lietuvių organizacijomis ir eiti prie materialinių sąlygų gerinimo. Savo ruožtu reikia stengtis išlaikyti ir ugdyti kultūriniai tautinį lygį. Per Vasario 16 gimnaziją auklėti gerus lietuvius. Per vargo mokyklas padėti pažinti ir pamilti savo kraštą ir kalbą. Jeigu mes reikalingi materialinės paramos iš mūsų užjūrio brolių, tai dvasinės gėrybės turime ir galime kurti patys.

Lankytų apylinkių vaizdas gaunasi toks:

Spakenberge ties Geesthachtu

Susirinkime dalyvavo 35 lietuviai. Spakenbergas yra viena iš didžiųjų Schleswig-Holsteino lietuvių stovyklų, visada pasižymėjusi geru bendruomenišku susitvarkymu. Dabar ji turi 140 narių. Visą laiką veikia p. l. Midverio vadovaujama Vargo Mokykla. Laikiniai vasaros metu dirbančiųjų tėra 10, bet bendruomenės mokesčius, išskyrus vaikus ir ligonis, moka visi.

Lübeck-Meesen

Susirinkime dalyvavo 14, o bendruomenei priklauso 60. Neseniai bendruomenė išgyveno krizę, kurią sukėlė šalpos reikalai. Pusė bendruomenės narių yra buvę DF, o kita pusė vokiečių pilietybės klaipėdiečiai ir repatriantai, gaunantieji iš vokiečių ūkio vadinamas "Hausratshilfe". Šalpos komisija atitinkamai nustatė šalpos dalinimui skirtumus. Kilo nepasitenkinimas ir dalis iš bendruomenės išstojo. Dirbančiųjų yra tik keli, nes didžioji dalis yra seni bei ligonys.

Lübeck-Artillerie

Į susirinkimą buvo kviešti, be stovyklos gyventojų, ir privačiai gyvenantieji, sudarą vadinamąją trečią apylinkę, bei Bad Schwartau seniūnijos nariai, kurių daugumas yra klaipėdiečiai. Susirinkime dalyvavo per 40.

Diskusijas sukėlė lietuviškos mokyklos klausimas. Vaikų būtu visai mokyklai, bet neveikia net vargo mokykla. Įsikūrusi vargo mokykla nustojo veikti dėl mokinių stokos, nes tėvai vengia mokyti vaikus lietuviškai. Nors stovykloje ir apylinkėje yra keli šimtai lietuvių, bet, kaip susirinkime išsireiškėta, didelė jų dalis tik BALF'o šalpai gauti lietuviai, o šiaip namuose vartoja vokiečių kalbą. Keli susirinkusiųjų pasisakė, kad centrai turėtų daryti tvarką ir lietuvius klasifikuoti, nes įpiliētintieji gauna paramos iš vokiečių ūkio, o buvę DF iš šalies negauna jokios papildomos paramos. BALF'as gi visiems lygiai skiria.

Be to, pasisakyta, kad daug įpiliētintų lietuvių įsirašė

Landsmannschaft'o nariais ir negali save vadinti lietuviais, kad nenustojus laukiamos iš Landsmannschaft'o paramos.

Buvo paaiškinta, kad Landsmannschaft yra vokiečiams tolygi organizacija kaip lietuviams FLB. Ji negali turėti įtakos į įstatymo keliu skiriamas paramas, bet yra grynai vokiška visuomeniška organizacija.

Neustadt/Holstein

Susirinkime dalyvavo per 40. Į susirinkimą buvo kviešti iš stovyklos ir klaipėdiečių seniūnijos. Viso yra per 200 lietuvių. Seniau buvo nesusipratimų BLF'o šalpos reikalais, bet dabar įgyvendintas nutarimas sudaryti bendrą šalpos komitiją iš 3 stovyklos ir 3 seniūnijos atstovų.

Vasaros metu gyventojai rūpinasi gauti laikino darbo/žirnius skinti, runkelius kasti, kelmus rauti/ir vokiečių administracijos teigimu lietuviai energingiau už kitus gyventojus griebiasi įvairaus darbo.

Seniūno, p. Pareigio, pastangomis visą laiką veikia jo vedama vargo mokykla, kurioje vis dėlto galėtų būti daugiau mokinių. Susirinkime iškelti pageidavimai ir didelis noras išsikelti į darbą teikiančias vietas. Ypač susirūpinę šeimos, kurių vaikai lanko Vasario 16 gimnaziją. Jai toliau nusikėlus, tėvai norėtų gyventi arčiau savo vaikų.

Lankytose apylinkėse jaučiama lietuviškiems reikalams apatija. Nedarbo ir beviltiška aplinka, netikras rytojus, duonos kėsnio gaudymas ir netikrumas jį turėti sudaro slegiančias nuotaikas.

ŠVEICARIJOS BENDRUOMENĖS PIRMININKO INŽ. J. STANKAUS PRANEŠIMAS

FLB Europos bendruomenių pirmininkų suvažiavime

F. Stankus pareiškia, kad jam yra didelė garbė dalyvauti šiame suvažiavime ir atstovauti jame gal mažiausią Europos lietuvių bendruomenę. Tokių suvažiavimų iniciatoriams reiškia savo padėką.

Pranešimą pradeda lietuviškų įvykių Šveicarijoje chronikėle. Spalio mėn. ponios J. Katiliūtės-Stanulienės suruošta paveikslų paroda rado Ženevos spaudoje gražų atgarsį ir ji atžymėta, kaip pajėgi lietuvių dailininkė. Gegužės mėn. smuikininkės Elenos Kuprevičiūtės koncertas buvo daugeliu atžvilgių reikšmingas, ypač kaip rinkliavos akcijos tąsa.

Šveicarijos lietuvių biuletenis, redaguojamas p. dr. Geručio ir panelės Šaulytės, sustojo eiti, prisiderinant prie "Britanijos Lietuvio" Europos lietuvių bendruomenių laikraščio funkcijų. Šveicarijos lietuviai metų bėgyje turėjo nemažą svečių. Spalio mėn. apsilankė dr. Karvelis ir p. Šidiškis, gruodžio mėn. ministeris Lozoraitis su ponia, kovo mėn. p. Zundė, vėliau p. Norkaitis, o smuikininkės Kuprevičiūtės koncerte apsilankė prel. M. Krupavičius, prof. Žalkauskas ir p. Šidiškis, ką reikia su ypatingu dėkingumu atžymėti.

Finansinės būklės pagerinimui buvo įsteigta labdarybės kasa, kuri padeda susingusiems ir nelaimėje atsidūrusiems lietuviams. Kalėdų metu pravesta šveicarų tarpe rinkliava ir apdovanotos lie-

tuvių šeimos bei "Heimuose" gyvenantieji pavieniai lietuviai. Politinėje veikloje Šveicarijos lietuvių bendruomenė tikisi VLIK'o paramos. Socialinėje veikloje labai sujaudinti užsimojimais išgyti Gimnazijos Namus. Šitą idėją sveikina, jai pritaria, o gimnazijos steigėjams ir ugdytojams reiškia padėką.

Lietuvių vaikučių vasarojimu pranešėjas susirūpinęs, darbą pradėjęs teturėdamas popieriaus ir rašomąją mašinėlę. Pirmoji mintis buvusi koncentruoti lietuviukus vienoje stovykloje. Tam vedes derybas su jam asmeniškai žinomomis įstaigomis, viena iš jų ypatin-gai gražioje vietoje. Kad ir buvo kliūčių, sutikimą gavęs. Bet apskritai koncentruotas vaikų vasarojimas dėl daugelio priežasčių sunkiau įvykdomas. Viena, kad šveicarų šeimos priima vasarojimui vaikučius, juos bloboja, valgydina, aprenkia, didžiujasi prieš kaimynus ir rūpinasi jais ir vėliau. Intra, atostogavimo ir vasarojimo laikas sutampa su šveicarų atostogomis ir visos vietovės, kur galima būtų koncentruoti stovyklautojus, yra užimtos.

Pranešėjas dėl lietuvių vaikučių laiškais kreipėsi į 300 "Heimų". Didelio pasisekimo nesulaukė, bet vis dėlto gavo sutikimų priimti 30 lietuviukų. Tai yra biznio įstaigos ir iš jų didesnės paramos nė nelaukta. Pranešėjui pavyko prasiveržti į šveicarų spaudą. Kai pasirodė keturiuose vietiniuose laikraščiuose atsišaukimai, tai pasipylė telefonatai ir siūlymai priimti lietuviukus vasarojimui. Tokiu būdu atsiekta, kad ir vietų vasarotojams nestokos ir lėšų tam reikalui bus net su kaupu.

Pasisekusi akcija kelia naujas mintis, gal steigti savo "Heimą", o ypač mintis padėti ligoniams iš Vokietijos atkelti gydy-muisi į Šveicariją. Pranešėjas tokias galimybes yra ištyręs ir yra įsitikinęs, kad galima bus kuriam lietuvių skaičiui ta prasme padėti.

Kodėl pradėta rinkliava tarp šveicarų? P. Stankus pareiškia, kad nutaręs palikti tautiečius ramybėje, nes jų yra nedaug ir tie patys neturtingi. Kreiptis į šveicarus p. Stankaus nuomone turėjome teisę. Tai nebuvo paprastas elgetavimas. Mūsų tauta, kovoje prieš bolševikišką barbarizmą, buvo tu pačių šveicarų gynėja, o nukentėjusi toje kovoje turėjo teisę į pagalbą.

Rinkliavos akcijos pradžia 1952 m. spalio mėn., kai pranešėjas trimis laiškais kreipėsi į didžiąsias šveicarijos labdaros organizacijas: Caritas, Evangelikų Hilfswerk ir šveicarijos Raudonąjį Kryžių. Ilgai laukęs ir nesulaukęs atsakymo, parašė 30 laiškų į stambias milijonines firmas. Iš jų sulaukė tik tris atsakymus su 200, 100 ir dar 100 šv. frankų aukomis.

Savo darbą pranešėjas pradėjęs be oficialaus šveicarų įstai-gų leidimo. Vieną dieną susilaukęs vieno šveicaro vizito, kuris pasirodė labdaros srityje esąs labai žymus žmogus. Susipažinęs su p. Stankaus darbu, jį pozityviai įvertindamas, o antra vertus, negalvodamas, kad akcija būtų plačiai išvystyta ir duotų didelių rezul-tatų, pažadėjo savo įstaigos paramą ir tą pažadą patvirtino į pranešėjo kreipimąsi raštu.

Pavykus gauti dar keturių profesorių: Studerus, Eretas, Nieder-mann ir Junker oficialų šiai akcijai pritarimą, p. Stankus rinkliavą pradėjo plačiu mastu, išsiuntinėdamas įstaigoms ir įmonėms 6000 laiškų, prancūziškai kalbančių sričių įmonėms 3000 laiškų ir turtingajam "Mittelstand'ui" 16000 laiškų, taigi iš viso 25.000

laiškų. Firmosios didžiosios akcijos auku plaukimą nutraukė Olandijos katastrofa ir darbą teko pradėti iš naujo.

Negaudamas iš savo įmonės atostogu, p. Stankus trims savaitėms "susirgo" ir pašventė jas naujai akcijai. Po ilgų lankymų, pavyko gauti Šveicarijos radiofonų sutikimą kalbėti radiofonuose. Pradėjo lankyti 16 Žuricho laikraščių redakcijas, o kitų laikraščių redakcijoms pakartotinai rašyti laiškus. Tokių laiškų prirašyta apie 300 ir jais kreiptasi į 60 šveicarų laikraščių. Pavyko pasiekti to, kad atsišaukimus atsispausdino 85 laikraščiai ir 15 žurnalų vokiečių kalba, o prancūzų kalba 15 laikraščių ir 1 žurnalas.

Ši akcija buvo susieta su Elenos Kuprevičiutės koncertu, o koncertu pasinaudota užmegzti ryšius su miestų ir kantonų valdžios viršūnėmis, išgauti jų dalyvavimą ir tokiu būdu lyg augštosios valdžios sankciją visam darbui ir viešą tos sankcijos, dargi labai įspūdingai, paskelbimą.

Koncerte svečiais dalyvavusiems kantonų ir miesto augštiesiems pareigūnams buvo įteiktos dovanos. Miestui buvo įteikta didelė skulptoriaus Stanulio "Pūpintojėlio" statula, o kantono atstovui paveikslas. Ta proga viešai apdovanota ir panelė Kuprevičiute gražia šilko skarele. Po koncerto buvo priėmimas spaudai, irgi labai pasisekė ir gyvas.

Laimingu būdu tos akcijos eigoje šveicarų spaudoje pasirodė įspūdingas straipsnis apie lietuvius partizanus: "Verzweiflungskampf in den Wäldern Litauens". To laikraščio pirmasis lapas buvo užsąkytas 28.000 egzemplioriuose ir pridėtas prie laiškų. Šitan akcijos perijodan įskaitytinas aktyvus šveicarų Evangelikų Šalpos Organizacijos įsikišimas, jos generalinio sekretoriaus kun. Hellstern'c atsilankymas Vokietijoje, kur jo gautieji įspūdžiai buvo tokie geri, kad Gimnazijos Namams ši šalpos organizacija paskyrė 10.000,-DM. pašalpos.

Iš didžiųjų Šveicarijos šalpos organizacijų realiai neatsiliepė tik Raudonasis Kryžius. Tai neskaitytina pralaimėjimu, bet atvirkščiai, tai yra ateičiai dar prieinamas šaltinis. Pati Raudonojo Kryžiaus įstaiga jaučiasi nepatogiai, neprišidėjusi prie akcijos. Jos 30 dėžių uogienės siuntos, po 6 kg. kiekvienoje, Vasario 16 Gimnazijai yra lyg atsipirkimo bandymas.

Šitokio masto akcijai reikalingas buvo sumanus ir konsekventiškas planavimas, psichologinių krašto nuotaikų pažinimas ir laviravimas esamose sąlygose. Pastebėtina, kad kai iš viešų paskelbimų ir pranešėjo kreipimosi Šveicarijos Socialdemokratų Partijos padaliniuose buvo pajauta akcijos jėga ir buvo kreiptasi patarimo į partijos centro valdybą, tai partijos labdaros organizacija "Arbeiter-Hilfswerk" pati aplinkraščiu painformavo savo padalinius, rekomenduodama šiam tikslui aukoti, patikrindama akcijos rimtumą ir pasiūlydama pati skiriamas aukas koncentruoti, jas tam tikslui priimti. Geresnės paramos iš viso negalėjo būti.

IŠ VOKIEČIŲ SPAUDOS

- - Liepos 21-23 d. d. vokiečių spaudoje buvo gausu straipsnių Lietuvos ir Baltijos klausimais. Tokių žinių ir straipsnių pasirodė keliomis serijomis.

Hamburgo spaudos konferencijos atgarsis buvo eilėje didžiųjų ir mažesniųjų provincijos laikraščių skiltyse skelbiamos žinios apie pabaltiečių memorandumą Jungtinėms Tautoms, jų reikalavimus laisvės ir nepriklausomybės savo kraštams.

Tuo pačiu laikotarpiu kiti didesnieji laikraščiai deda straipsnius keliose skiltyse, iš dalies pirmuose puslapiuose: Hamburger Echo, Esslinger Zeitung, Donau Kurier, Offenburger Tageblatt, Tagesspiegel Berlin. Intraštėse rašoma "Freiheitskettenreaktion", "Das bittere Ende der baltischen Staaten", "Trau, schau, wem...", "Leidensweg der baltischen Staaten".

- - Kai kurie vokiečių laikraščiai atžymi Maskvos radiofono Pabaltijo tarybinių respublikų 13 metų sukakties minėjimą. Ilguose sovietų spaudos ir radiofono komentaruose kalbama apie tai, kad sovietų pagalba šios trys Pabaltijo respublikos "suklestėjusios ekonominiu ir kultūriniu požiūriu".

- - Liepos pabaigoje vokiečių spauda skelbia apie JAV kongreso sudarytą septynių narių komisiją Pabaltijos valstybių sovietinei okupacijai tirti.

- - "Basler National-Zeitung" ilgesniu straipsniu pavaizduoja "Lietuvos tragišką likimą". Tokio pat turinio ilgesniu straipsniu "Saarbrücker Zeitung" rašo apie "Užmirštąją Lietuvą". Plačiai nupasakojama partizanų veikla, lietuvių pasipriešinimas, politinis terororas ir tt.

- - Hamburge išeinantis vokiečių pabėgėlių laikraštis "Das Pomernblatt" rašo apie Latvių - Lietuvių Vienybės pirmininko p. J. Bračs apsilankymą "Bund der vertriebenen Deutschen" įstaigoje ir jo pasitarimus su pabėgėlių organizacijos pirmininku dėl bendro interesų atstovavimo vakarų pasaulyje. Siūloma vesti pasitarimus tarp vokiečių pabėgėlių ir pabaltiečių žymesniųjų žmonių apie rytų Europos būsimą tautinę ir valstybinę santvarką.

- - "Heimatstimme" liepos mėn. laidoje ilgesniais straipsniais rašo apie pabaltiečių federacijos siekimus, apie mirusį Dr. P. Jakubėną, baigia Krėvės-Mickevičiaus atsiminimus apie Maskvos derybas ir duoda keletą "Eltos" žinių bei VLIK'o atsišaukimo ištraukas. Tokiu būdu žymią laikraščio turinio dalį sudaro straipsniai ir žinios iš lietuviškų šaltinių.

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE.

Lietuviški kailiniai mane nuveda į kalėjimą.

Sovietams įžengus Karaliaučium, ėmė siausti badas. Chaosas buvo didžiausias. Žmonės mirė badu, kaip musės. Daug vaikų liko be tėvų ir globos. Gaujomis bastėsi po miestą vagiliaudami, plėšikaudami ir kitais kombinuodami savo gyvybe išgelbėti. Tokiai padėčiai esant, sovietai pradėjo vaikus gaudyti ir talpinti neva į prieglaudų namus. Šie prieglaudų namai faktinai buvo darbo stovyklos, kur vaikai, tikri paaugliai: 10-15 metų amžiaus, buvo varomi dirbti pačius sunkiausius darbus. Mažai maitinami ir blogai mediciniškai prižiūrimi, mirė šimtais. Tai nepakeldami, kas surasdavo bent mažiausią progą, stengėsi iš šito pragaro pabėgti. Laisvėn pakliūti tik mažam skaičiui tepavyko - kiti bebėgant buvo sovietų sargybinių nušauti, arba sugauti, mirė karceryje. Iš turėjau šiek tiek daugiau laisvės, kaip kiti, ir po dviejų metų sunkaus darbo "prieglaudų namuose"

atsidūriau 1947 metais Lietuvoje.

Likimas mane nuvedė netoli Pilviškių, kur Baltrušių kaime, pas gerą lietuvių ūkininką radau prieglaudą. Dirbti ir laikytis tuomet vokiečiams Lietuvoje buvo labai pavojinga, nes vietiniai lietuviai komunistai ir dažnai atvyksta enkavedistai vokiečius suimdavo ir kur tai išveždavo. Sutikti rusai ir lietuviai komunistai mūsų kitaip nevadindavo, kaip tik: "Fritz, faszist, kur tavo velnias neša?..."

Gerai atsiganes ir atšiles vienoje vietoje ilgiau išbūti negalėjau. Metes lengvą darbą ir gerą prieglaudą, lyg kipšo prikaltėtas, pabėgau su savo globėjo keliais sutaupytais rubliais ir naujais aviniais kailiniais. Bausmė už kiaulyste atėjo greit - nė gerai sušilti vogtais kailiniais nespėjau, kai pajutau ant savo peties sunkią, plaukais apaugusią pažįstamo milicninko ranką. Jis pristatė mane pirmiausia pas mano globėją/buvau tik 5 km. tenukeliavęs/, šis dar mėgino mane teisinti ir man atleido mano padarytą vagystę, bet jo žmona/tikra ragana/milicninkui davė lašinių gabalą, kad mane pristatytų kur reikia. Sapnas tapo išsapnuotas - po kelių savaičių etapo keliu buvau pristatytas į Kauną ir uždarytas Aleksote kalėjiman, virš kurio vartų ant didžiulės lentos išskaičiau: "Detskaja Trudovaja Kolona". Tai buvo kalėjimas skirtas specialiai vaikams, kurių čia buvo apie 300 ir vyriausiam nebuvo pilnai 15 metų. Jaunuoliai, kurie ten buvo uždaryti, dirbo įvairius sunkiausius darbus pačiame kalėjime ir už jo ribų. Daugumas vaikų buvo lietuviai, tačiau netrūko ir kitų tautybių: rusų, lenkų ir vokiečių. Kalėjimas buvo saugojamas lietuvių milicninkų, tačiau pati administracija ir viršininkas buvo tikri rusai. Kamerose buvo patalpinta po 30-40 vaikų - tai buvo labai ankšta. Baigus darbus po 4-5 valandas buvome kasdien "šviečiami" politiškai ir mokoma rusų kalba. Kitas, kaip rusų, kalbas vartoti buvo griežtai draudžiama. Kalėjime pradžioje sąlygos buvo pakenčiamos, tačiau toliau viskas pablogėjo. Kambariai žiemą nebuvo šildomi, rūbų duodavo retai ir tie patys vieni škurliai. Jei be rūbų ir šilimos galėjome šiaip taip verstis, tai be maisto buvo visiškai neįmanoma. Duonos norma dienai buvo nustatyta 600 gr., tačiau gaudavome tik 2-400 gr. Kaip taisyklė, pietums visuomet būdavo ta pati, neišskios kilmės vandens sriuba, visų pramin-ta "pliuze". Tik per bolševikines šventes, duodavo šiek tiek dvokiančios žuvies su bulvių koše. Už darbą buvo nustatyta mokėti kiekvienam po 100 rublių per mėnesį jau viską atskaičius už maistą ir kt., tačiau gaudavom tik po 25 rublius. - kur dingdavo likusi suma niekas iš administracijos pareigūnų mums nemokėdavo paaiškinti.

Kalėjime vaikų nemušė, tik ypatingai nepaklusnius baudavo karceriu ar išsiųsdavo Vilniaus kalėjiman. Prie tos mūšies priklausiau ir aš, ir vieną 1948 m. žiemą mane su keliolika kitų nuklaūžadų, atvežė Vilniun ir patalpino Lukiškių kalėjiman. Čia atmosfera nebuvo maloni, tačiau vien, kas mus pradžiugino, kad kamera buvo šildoma. Čia su kitais kaliniais susidurti neteko - kameron patalpino tik mus atvežtuosius vaikus. Nežinojome kas bus su mumis toliau ir įvairiai spėliojome - tačiau visų viena nuomonė buvo, kad Sibiro neišvengsime. Tačiau vieną ankstyvų rytą kameron išibraižė lietuvis sargybinis ir liepė kuo skubiausiai rengtis. Pėsčiomis nuvykome stotin ir pranešė, kad būsime vežami Klaipėdon kokion tai mokyklon. Mes pradžiugome, kad nereiks vykti Rusijon, o likti Lietuvoje. Tartasis pabėgimas vedant stotin atpuolė - būtume be reikalo parizikave savo gyvybėmis. Stotin atvyko koks tai rusas komisaras ir dviem palydovam įsakė mus pristatyti Klaipėdon, o, jei bėgtume, įsakė šauti.

/sekančiam numery tąsa/